

1 חוק בתי-קברות צבאיים, התש"י-1950

1. פירושים

(תיקונים: התשל"ו, התשע"ה, התשפ"ד)

בחוק זה -

"שירות צבאי" פירושו -

(א) שירות בצבא-הגנה לישראל;

(ב) לגבי התקופה מיום י"ז בכסלו התש"ח (30 בנובמבר 1947) עד יום כ"ט בכסלו התש"ט (21 בדצמבר 1948) - כל שירות אחר ששר הבטחון הכריז עליו, באכרזה שפורסמה ברשומות, כשירות צבאי לצורך חוק זה; "חייל" פירושו - אדם בשירות צבאי; "חייל מילואים" - כהגדרתו בחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008; "חניך" ו"שומר" - כהגדרתם בפקודות הצבא; לענין זה, "פקודות הצבא" - כהגדרתן בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

"כוחות הביטחון" - שירות הביטחון הכללי, המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר;

"סוהר" - כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971;

"עובד שירותי הביטחון" - עובד בשירות הביטחון הכללי או במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;

"שוטר" - כהגדרתו בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971;

"כבאי" - כהגדרתו בחוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב-2012;

"בית-קברות שאינו צבאי" פירושו - שטח-קרקע שקבורת-מתים מותרת בו בתוקף סעיף 8(4) לפקודת בריאות העם, 1940;

"קבר צבאי" פירושו - קבר של חייל שנפטר;

"מצבה צבאית" - כל הבנוי על קבר צבאי;

"הרשות המוסמכת" - ראש היחידה להנצחת החייל במשרד הבטחון ואם נבצר ממנו למלא את תפקידו - מי ששר הביטחון מינה לכך;

"קרוב", לגבי חייל שנפטר, פירושו - אדם ששמו רשום בכרטיס-הרישום האישי הנהוג בצבא-הגנה לישראל כאדם הקרוב ביותר לנפטר; ובאין רישום כזה - הקרוב לו ביותר לפי האמור בתוספת לחוק זה ולענין סעיף 5 כל אחד מהקרובים המנויים בסעיף (א)(1) עד (4) לתוספת;

"רופא צבאי" פירושו - רופא מוסמך המשרת בצבא-הגנה לישראל.

2.

(בוטל).

3. בתי קברות צבאיים

שר הבטחון רשאי להכריז, באכרזה שתפורסם ברשומות, ששטח-קרקע המתואר באכרזה יהיה בית-קברות צבאי.

3א. בתי קברות צבאיים ארעיים

(תיקונים: התשכ"ט, התשע"ה)

- (א) הרשות המוסמכת רשאית להכריז כי שטח-קרקע המתואר באכרזה יהיה בית-קברות צבאי ארעי, והוא על אף האמור בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, או בתכניות או תקנות אחרות שעל פיו.
- (ב) האכרזה לפי סעיף זה אינה טעונה פרסום ברשומות, והיא תינתן, ככל האפשר, אחרי התייעצות עם המנהל הכללי של משרד הבריאות ועם הממונה על המחוז או עם מי שכל אחד מאלה הסמיך לכך.
- (ג) ניתנה אכרזה לפי סעיף זה, מותר להשתמש בשטח הקרקע שהוכרז עליו לצרכי קבורת חיילים שנפטרו בשעת לחימה.
- (ד) הרשות המוסמכת רשאית לבטל את האכרזה בכל עת, לאחר שהועברו מבית הקברות הצבאי הארעי כל הגופות לבתי-קברות אחרים, והיא חייבת לעשות כן לא יאוחר מתום שלוש שנים מיום תחילתה של האכרזה או מהיום שבו הובא לאחרונה חייל לקבורה באותו בית-קברות מכוח סעיף זה, הכל לפי המאוחר יותר.

4. מקום קבורתו של חייל

(תיקון התשע"ה)

- (א) חייל שנפטר יובא לקבורה בבית-קברות צבאי, אשר בו בחר קרובו של הנפטר, אלא אם כן בחר קרובו להביאו לקבורה בבית-קברות שאינו צבאי.
- (ב) בתקנות בדבר קבורת חייל נפטר בבית-קברות שאינו צבאי ייקבעו -
- (1) דרכי השתתפותו של צבא-הגנה לישראל בקבורה;
  - (2) תנאים להבטחת קבורתו הסדירה של הנפטר, שקרובו חייב למלאם;
  - (3) השיעור המרבי של השתתפות המדינה בהוצאות קבורה בבית קברות שאינו צבאי.
- (ג) לא בחר קרובו של הנפטר, תוך 12 שעות לאחר שהודע לו על פטירת החייל, את בית-הקברות כאמור או לא מילא אחרי התנאים שנקבעו בתקנות האמורות - יובא הנפטר לקבורה באחד מבתי-הקברות הצבאיים.
- חייל נפטר, שאין אחריו קרוב או שקרוביו אינם ידועים או שהם נמצאים מחוץ למדינה - יובא לקבורה באחד מבתי-הקברות הצבאיים.

4.א. מקום קבורה בתקופת לחימה

(תיקון התשכ"ט)

נפטר חייל בתקופת-לחימה, מותר להביאו לקבורה בלי שניתן לקרובו לבחור במקום-קבורתו כאמור בסעיף 4.

4.ב. העברת גופה של חייל מבית קברות צבאי ארעי

(תיקונים: התשכ"ט, התשע"ה)

חייל שנפטר בתקופת-לחימה והובא לקבורה בבית-קברות צבאי ארעי, יחולו על העברת גופתו ממקום הקבורה הוראות אלה:

- (1) הרשות המוסמכת רשאית, בהתייעצות עם המנהל הכללי של משרד הבריאות או עם מי שהסמיך לכך, לצוות כי הגופה תועבר לבית-קברות צבאי או שאינו צבאי, הכל כפי שבחר קרובו של הנפטר;
- (2) הרשות המוסמכת תודיע בכתב לקרובו של החייל על כוונתה לצוות כאמור בפסקה (1); לא הודיע הקרוב לרשות המוסמכת על בית הקברות הצבאי או בית הקברות שאינו צבאי שבו בחר לקבורת החייל, בתוך 60 ימים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה כאמור, תועבר גופתו של החייל לקבורה בבית קברות צבאי שהרשות המוסמכת תקבע, והוא הדין כשאין לחייל קרוב או כשקרוביו או מעניהם אינם ידועים;

(3) לא תצווה הרשות המוסמכת על העברת הגופה כאמור בפיסקה (1) לפני תום אחד-עשר חודש מהיום שבו הובא החייל לקבורה, והיא חייבת לצוות על ההעברה לא יאוחר מתום שלוש שנים מאותו יום.

ג.4. העברת גופה של חייל שנפטר בשעת לחימה שלא מבית קברות צבאי ארעי

(תיקונים: התשכ"ט, התשע"ה)

חייל שנפטר בתקופת-לחימה והובא לקבורה בבית-קברות צבאי או בבית-קברות שאינו צבאי שלא בחר בהם קרובו, יחולו על העברת גופתו ממוקום-הקבורה הוראות אלה:

- (1) הרשות המוסמכת, בהתייעצות עם המנהל הכללי של משרד הבריאות או עם מי שהסמיך לכך, רשאית לצוות כי הגופה תועבר לבית-קברות צבאי או לבית-קברות שאינו צבאי, הכל כפי שבחר קרובו של הנפטר;
- (2) הרשות המוסמכת תודיע בכתב לקרובו של החייל על זכותו לבחור בבית-קברות אחר שאליו תועבר גופת החייל; לא הודיע הקרוב לרשות המוסמכת על בית-הקברות הצבאי או בית-הקברות שאינו צבאי שבו בחר לקבורת החייל תוך ששה חדשים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה כאמור, לא תצווה הרשות המוסמכת על העברת הגופה לפי פסקה (1);
- (3) הרשות המוסמכת לא תצווה על העברת הגופה כאמור בפיסקה (1) לפני תום אחד-עשר חודש מהיום שבו הובא החייל לקבורה, ובכפוף לאמור בפיסקה (2) חייבת היא לצוות על ההעברה, על פי דרישת הקרוב, לא יאוחר מתום שלוש שנים מאותו יום.

ד.4. הודעה לפקיד רישום

(תיקונים: התשכ"ט, התשע"ה)

הרשות המוסמכת תודיע לפקיד-רישום כאמור בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, לצרכי רישום לפי אותו חוק, על בית-הקברות הצבאי או על בית-הקברות שאינו צבאי שאליו הועברה גופתו של חייל שנפטר בתקופת-לחימה.

ה.4. דין בית קברות צבאי ארעי

(תיקון התשכ"ט)

לענין סעיפים 8 ו-10, דין בית-קברות צבאי ארעי כדין בית-קברות צבאי.

י.4. זכאות לקבורה של אנשי כוחות הביטחון ומשרתים אחרים

(תיקונים: התשע"ה, התשפ"ד)

סעיף 4 יחול, בשינויים המחויבים, על מי שבעת פטירתו היה אחד מאלה:

(1) שוטר;

(2) עובד שירותי הביטחון;

(3) סוהר;

(א3) כבאי שנהרג בעת שירותו ועקב שירותו;

(4) חייל מילואים שנהרג בדרכו לשירות מילואים או בחזרתו ממנו.

(5) חניך שנהרג במהלך הכשרה קדם-צבאית הנערכת במסגרת צבאית ועקב פעילות צבאית שנערכה במסגרת הכשרה כאמור;

(6) מיועד לשירות ביטחון כהגדרתו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, שנפטר במהלך פעילות הכנה לשירות ביחידה מובחרת, הנערכת במסגרת צבאית;

(7) שוחר שנהרג במהלך הכשרתו עקב פעילות צבאית שנערכה במסגרתה.

4. זכאות לקבורה בשל עיטור, דרגה או תפקיד

(תיקונים: התשע"ה, התשפ"ד)

סעיף 4 יחול, בשינויים המחויבים, גם על אחד מאלה:

(1) בעל עיטור הגבורה לפי חוק העיטורים בצבא הגנה לישראל, התש"ל-1970;

(2) קצין בדימוס בדרגות רב-אלוף או אלוף של צבא הגנה לישראל;

(3) שוטר קצין בדימוס בדרגות רב-ניצב או ניצב של משטרת ישראל.

(4) מי שכהן כראש שירות הביטחון הכללי, כראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, כנציב בתי הסוהר או כנציב כבאות והצלה.

4. זכאות לקבורה בשל פטירה בעת אשפוז רצוף

(תיקון התשע"ה)

אושפז חייל או אחד מהמנויים בסעיף 4, באשפוז הרצוף לחבלה שנחבל תוך כדי שירותו או הכשרתו, לפי העניין, ובשל חבלה כאמור, ונפטר במהלך אשפוזו, יחולו עליו הוראות חוק זה בשינויים המחויבים, גם אם שוחרר או פוטר משירותו במהלך האשפוז; בסעיף זה, "אשפוז" - אשפוז שאינו אשפוז יום.

4. ייחוד חלקה לאנשי כוחות הביטחון

(תיקונים: התשע"ה, התשפ"ד)

בבית קברות צבאי תיוחד, ככל האפשר, ולפי החלטת הרשות המוסמכת, חלקה למי שהיה איש כוחות הביטחון הזכאי להיקבר בבית קברות צבאי לפי סעיפים 4(1) עד 4(3) ו-4(4).

4. שלילת זכאות לקבורה במקרים מסוימים

(תיקון התשע"ה)

על אף האמור בסעיפים 4 עד 4ג ו-4ד עד 4ח, לא יובא לקבורה בבית קברות צבאי -

(1) מי שנפטר בעת שנעדר משירות צבאי או שירות בכוחות הביטחון בלא היתר או הצדק סביר לתקופה רצופה של 21 ימים רצופים לפחות;

(2) מי שהרשות המוסמכת קבעה, לאחר שעיינה בחוות דעת שנתן הגוף שאליו השתייך הנפטר, כי נפטר בנסיבות המטילות דופי בהתנהגותו והמצדיקות שלילת זכאותו לקבורה בבית קברות צבאי.

5. מצבות

(תיקונים: התשל"ו, התשע"ה)

(א) על כל קבר צבאי תוקם מצבה צבאית על חשבון המדינה, אולם רשות מוסמכת רשאית להתיר לקרובו של חייל נפטר שהובא לקבורה בבית-קברות שאינו צבאי, להקים על קברו מצבה אחרת.

(ב) בצורתן של מצבות צבאיות, ממדיהן והכיתוב שעל גביהן לרבות בתוכן ובנוסח, תישמר מתכונתן של אחידות ושוויון; לכיתוב בנוסח האחיד שעל המצבה (להלן - הכיתוב האחיד) ניתן להוסיף, לבקשת קרובו של חייל שנפטר ועל דעת שאר הקרובים, גם כיתוב לביטוי אישי, בנוסח שתאשר הרשות המוסמכת בהתאם לכללים שייקבעו לפי סעיף קטן (ג).

(ג) כללים באשר לכיתוב האחיד ובאשר לכיתוב לביטוי אישי, תוכנם, צורתם ומקומם על גבי מצבה צבאית, ודרך אישורם על

ידי הרשות המוסמכת ייקבעו בידי שר הבטחון בתקנות, באישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ד) צורתה וממדיה של מצבה צבאית ייקבעו על ידי הרשות המוסמכת.

- (ה) (1) קרוב הרואה את עצמו נפגע מהחלטת הרשות המוסמכת שלא לאשר תוספת כיתוב לביטוי אישי לפי סעיף קטן (ב) סיפה, רשאי לערער עליה, על דעת שאר הקרובים, בפני ועדת ערר;
- (2) שר המשפטים, בהסכמת שר הבטחון, ימנה ועדת ערר של שלושה; יושב ראש הועדה יהיה שופט ואחד מחבריה יהיה קרוב שהוא הורה, בן או בת זוג, או ילד, של חייל אחר שנספה במערכה;
- (3) ועדת הערר רשאית לקבל את הערר במלואו או בחלקו, לשנות את החלטת הרשות המוסמכת או לאשר את החלטתה;
- (4) החלטת ועדת הערר תהיה מנומקת;
- (5) המועדים להגשת ערר ולמתן החלטת הועדה, וכן סדרי עבודת הועדה, ייקבעו בידי שר המשפטים, בהתייעצות עם שר הבטחון, בתקנות.

6. העברת גופות

(תיקונים: התשכ"ט, התשל"ו)

- (א) רשות מוסמכת רשאית, בהסכמת המנהל הכללי של משרד הבריאות או בא-כוחו המוסמך ובהתייעצות עם הרב הצבאי הראשי, לצוות על העברת גופה -
- (1) מקבר צבאי הנמצא מחוץ לבית-קברות צבאי - לבית קברות צבאי;
- (2) מבית-קברות צבאי אחד למשנהו.
- (ב) לגבי העברת גופה כאמור בפסקה (א) של חייל לא-יהודי, תבוא במקום ההתייעצות עם הרב הצבאי הראשי התייעצות עם כוהן-הדת הצבאי של אותו חייל.
- (ג) לא תעביר רשות מוסמכת גופה מבית-קברות צבאי אחד למשנהו, אלא אם הוא סבור שיש סיבה מיוחדת לכך.
- (ד) רשות מוסמכת לא תעביר לפי סעיף-קטן (א) גופה של חייל נפטר שיש אחריו קרוב הנמצא במדינה, אלא בהסכמת אותו קרוב.
- (ה) לפני העברת גופה לפי סעיף-קטן (א), תשלח הרשות המוסמכת הודעה על כך לשר הבריאות, ושר הבריאות רשאי לשלוח את בא-כוחו להיות נוכח בשעת ההעברה.
- (ו) בהעברת גופה לפי סעיף-קטן (א) יש לקיים את הוראת תקנה 6(2) לתקנות בריאות העם (קבורה מחדש), 1941; אלא שהמונח "רופא ממשלתי" באותה תקנה יפורש ככולל "רופא צבאי".
- (ז) סעיף זה אינו חל על העברת גופות לפי סעיפים 4ב ו-4ג.

7. הוצאת גופה מקבר צבאי

(תיקון התשל"ו)

- (א) לא יוציא אדם גופה מקבר צבאי או מבית-קברות צבאי, אלא על פי רשיון מאת רשות מוסמכת, ובהתאם לתנאי הרשיון.
- (ב) סעיף זה בא להוסיף על הוראות תקנות בריאות העם (קבורה מחדש), 1941, ולא לגרוע מהן.

8. הסדרים בבתי קברות צבאיים

(תיקון התשל"ו)

- (א) שר הבטחון רשאי להתקין תקנות בדבר הסדרים בבתי-קברות צבאיים.
- (ב) בהתחשב עם התקנות האמורות, רשאית רשות מוסמכת ליתן הוראות בדבר הסדרים המקומיים של בית-קברות צבאי

(ג) ההוראות של רשות מוסמכת אינן טעונות פרסום ברשומות ויוצגו במקום הנראה לעין בכניסה לבית-הקברות הצבאי שלגביו הן חלות.

9. תחולת פקודת בריאות העם, 1940

הוראות הסעיפים 7(2), 3(5), 8(2) ו-3(3) לפקודת בריאות העם, 1940, יחולו על בתי-קברות צבאיים וקבורת חיילים בהם בשינויים המחוייבים לפי הענין; אלא שבמקום המונחים "רופא ממשלתי", "מושל המחוז" ו"מפקח על בריאות", שבסעיפים 8(2) ו-3(3) ו-20(3) יבוא המונח "רופא צבאי".

10. עונשין

(תיקון התשנ"ד)

(א) המוציא גופה מקבר צבאי או מבית קברות צבאי ללא רשיון או שלא בהתאם לתנאי הרשיון כאמור בסעיף 7, דינו - מאסר שלוש שנים.

(ב) העושה אחד מאלה, דינו - מאסר שישה חודשים:

(1) מקים מצבה על קבר צבאי או מוריד מצבה מקבר צבאי ללא היתר כדין או שלא בהתאם להיתר כאמור;

(2) עובר על הוראות שניתנו כדין בדבר ההסדרים המקומיים של בית קברות צבאי כאמור בסעיף 8(ב).

11. ראיות

(תיקון התשנ"ו)

(א) לצורך חוק זה -

(1) תעודה חתומה בידי רשות מוסמכת, המאשרת שאדם מסויים היה חייל, תשמש ראיה חותכת לכך;

(2) תעודה חתומה בידי רשות מוסמכת, המאשרת שקבר מסויים הוא קבר צבאי, תשמש ראיה חותכת לכך.

(ב) תעודה שנראה מתוכה כי היא חתומה בידי רשות מוסמכת, יראו אותה כתעודה כזאת, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

12.

מועצה ציבורית להנצחת החייל

3

(תיקון התשע"ה)

(א) שר הביטחון ימנה מועצה ציבורית להנצחת החייל (להלן - המועצה); הרכב המועצה ישקף, ככל האפשר, את הקבוצות השונות של משפחות החללים שחוק זה חל עליהן.

(ב) המועצה תייעץ לשר הביטחון בעניין בתי קברות צבאיים ובענייני הנצחת חיילים ואנשי כוחות הביטחון ותפקידיה ייקבעו בתקנות.

13. ביצוע ותקנות

(א) שר הביטחון ממונה על ביצוע חוק זה.

(ב) שר הביטחון רשאי, בהתייעצות עם שר הדתות⁴ ושר הבריאות, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו של חוק זה.

תוספת

(סעיף 1)

א. הקרוב ביותר לנפטר הוא האדם שנשאר בחיים וקודם בתור המפורט בזה:

(1) בן-זוג;

(2) בניו ובנותיו;

(3) הוריו;

(4) אחיו ואחיותיו;

(5) אחי הוריו ואחיותיהם.

ב. היה הנפטר חבר קבוצה, קיבוץ או מושב ולא השאיר אחריו את המזכרים בפיסקאות א(1), (2), (3) ו-(4),
רואים את הקבוצה, הקיבוץ או המושב, כמי שקרוב לו ביותר.

דוד בן-גוריון

דוד בן-גוריון

ראש הממשלה

שר הבטחון

יוסף שפרינצק

יושב-ראש הכנסת

ממלא-מקום נשיא

המדינה

[1.] ס"ח 55, התש"י, עמ' 258 (326).

תיקונים: ס"ח 565, התשכ"ט (17.7.1969), עמ' 188;

ס"ח 1470, התשנ"ד (30.6.1994), עמ' 236;

ס"ח 1590, התשנ"ו (10.5.1996), עמ' 315;

ס"ח 2473, התשע"ה (16.11.2014), עמ' 20. הצ"ח - ממשלה 669, התשע"ב, עמ' 520;

ס"ח 3189, התשפ"ד (21.3.2024), עמ' 736. הצ"ח - כנסת 1000, התשפ"ד, עמ' 78.

[2.] המונח "מנהל השירותים הרפואיים" הוחלף לפי התוספת לפקודת פקיד הממשלה (שינוי תארים), 1940.

[3.] מי שערב פרסומו של תיקון מס' 4 לחוק (16.11.14) כיהן במועצה הציבורית המייעצת לפי סעיף 12 לחוק כנוסחו בתאריך

האמור, יראו אותו כאילו מונה למועצה הציבורית להנצחת החייל לפי סעיף 12 לחוק בנוסחו אחרי תיקון מס' 4 לחוק.

[4.] עקב ביטולו של משרד הדתות, הועברה הסמכות לראש הממשלה (י"פ התשס"ד, עמ' 1642).

//